Өйүүн — химик күнэ

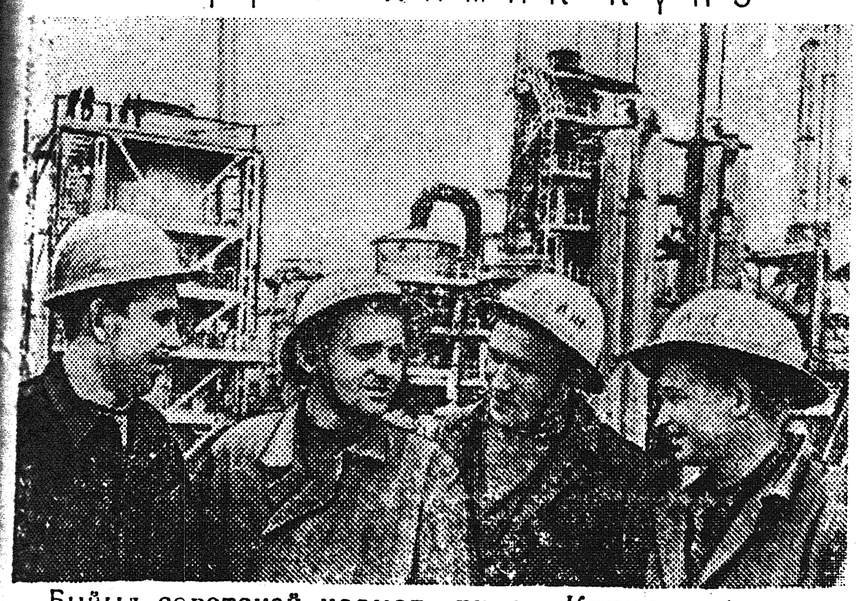

Быйыл советскай норуот химик Күнүн иккис төгүлүн бэлиэтиир. Бу бырааһынньыгы олохтооһун дьикти матырыйааллары айар химическэй уонна нефтехимическэй промышленность тыһыынчанан ахсааннаах үлэһиттэрин армиятын үтүөлэрин партия, правительство сыаналыырын чаҕылхайдык туоһулуур.

Саҥа пятилетка сылларыгар химическэй бородууксуйа икки төгүл улаатара көрүлләр. Саҥа бөдөҥ химическэй предприятиелар тутулуннулар, саҥа техническэй төрүккэ олоҕурбут химическэй производство киэҥник сайдар.

Вахшскай азотно-туковай завод—Таджикистан химическэй промышленноһун бастакыта. Бэрт сотору кэминэн завод үлэҕэ киириэҕэ.

Владимир Гвоздев салайааччылаах монтажтыыр уонна оборудованиены чөлүгэр түһэрэр сыах биригээдэтэ үчүгэйдик үлэлээтэ.

Снимокка: (хаҥастан уҥа): биригэдьиир Владимир Гвоздев, монтажниктар Евгений Соколкин, Николай Яковлев уонна Николай Михалев.

МОСКВА. Бу дьыл ыам ыйын 8 күнүгэр Кремль истиэнэтин таһыгар „Биллибэт саллаат уҥуоҕар“ умуллубат уоттаах өйдөбүнньүк туруорулубута.

Снимокка: Биллибэт саллаат уҥуоҕар бочуотунай харабыл.

Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САРДАҢА

ССКП Өлөөнөөҕү райкомун уонна үлэһиттэр депутаттарын ороЙуоннаабы Советын орган

Орган Оленекского райкома КПСС и районного Совета депутатов трудящихся

Тахсара 10 сыла
№ 42 (1015)
Ыам ыйын
26
күнэ
БЭЭТИНСЭ
1967 сыл
Сыната 1 харчы

ЫЧЧАТТАР ДОҔОРДОҺУУЛАРА КЭҺИИР

Советтар дойдуларын ыччаттара Улуу Октябрь үйэ ангардаах юбилейын хайдах бырааһынньыктыахтарай? Биһиги ыччаппыт интернациональнай сибээстэһиитэ 1967 сылга хайдах сайдыаҕай? Итинник туһаннаах боппуруостарга анаан бу дьыл кулун тутар 14 күнүгэр ССРС Министрдэрин Советын иһинээҕи кыраныысса тэһынааҕы дойдулары культурнай сибээстэһии комитетын конференцията ыытыллыбыта.

Биһиги уолаттарбыт уонна кыргыттарбыт пролетарскай интернационализм идеяларыгар муҥура суох бэриниилээхтэрин, империализмы утары норуоттар национальнай, социальнай босхолонууларын, Эйэ уонна доҕордоһуу иһин утумнаахтык охсуһалларынан сир үрдүн бары чиэһинэй дьоннуун иннилэригэр уустаах авторитетынан туһаналлар. Бэйэтин социалистическай Ийэ дойдутун 50 сыла туолуутугар билигин советскай ыччат өрө көтөҕүллүүлээхтик бэлэмнэнэр. Ленинградка Октябрьскай революция биһигэр, ыччаттар норуоттар икки ардыларынааҕы көрсүһүүлэрэ буолуо. Аан дойду эдэр сааһын бу сүлүөтүгэр советскай ыччаттар 120 араас дойдулартан үөлээннээхтэрин ыҥырдылар. От-атырдьах ыйдарыгар буолуохтаах көрсүһүүлэр кыттыылаахтара билиҥҥи эдэр көлүөнэни долгутар боччумнаах проблемаларга санааларын атастаһыахтара, Эйэ уонна үүнүү-сайдыы туһугар ыччаттар тэрилтэлэрэ биргэ үлэлээһиннэрин боппуруостарын бары өттүнэн дьүүллэһиэхтэрэ. Кыраныысса тэһынааҕы доҕоттorун кытта биир санааланыы манифестациятын советскай норуот революционнай, бэйобуой уонна үлэҕэ албан аатын миэстэлэринэн ыытыллыбыт походтарга кыайыылааҕынан тахсыбыттар. Ыччаттар Бүтүн Союзтааҕы үһүс юбилейнай сүлүөттэригэр сылдьыахтара.

Бу сүлүөт эмиэ Ленинградка үөһээ ахтыллыбыт сүлүөт барар кэмигэр ыытыллыа.

1967 сылга биһиги дойдубут ыччата үгүс дойдулар ыччаттарын кытта биргэ үлэлээһиннэрэ хаһаанҥытааҕар да киэҥ уонна араас көрүҥнэрдээх буолуоҕа. Ол көрүҥнэртэн сорохторо манныктар. Хардарыта фестивалларга ыытыы көрүлләр. Маннык бырааһынньыктартан биирдэстэринэн Советскай уонна Чехословацкай ыччаттар күүстэринэн Украинаҕа фестиваль ыытыллыҕа. Оттон атырдьах ыйыгар биһиги делегациябыт бырааттыы дойдулар уолаттарын уонна кыргыттарын кытта бииргэ икки дойдулар ыччаттарын доҕордоһууларын иккис фестивалларын ыыта Монголияҕа барыаҕа. Советскай-кубинскай ыччаттар фестивалларга эмиэ кэрэхсэбиллээх. Ол аан бастаан көҥүл арыытыгар ыытыллар. Советскай-японскай көрсүһүүлэр эмиэ бэрт тээхэй үгэһинэн буоллулар. Быйыл эмиэ нуучча улуу өрүһүн Волга кытылыгар японнуу кэпсэтиини истиэхпит Казаҥҥа икки дойдулар ыччаттарын доҕордоһууларын үһүс фестивалларыгар бэлэмнэнии тэрээһиннээхтик ыытылла турар. Оттон ССРС уонна Холбоһуктаах Арабскай Республикалар ыччаттарын доҕордоһууларга хайыһыллыбыт бу ыйга ыытыллыа. Биһиги уолаттарбыт уонна кыргыттарбыт Порт Саидка, Александрияҕа уонна Кипргэ сылдьыахтара, оттон Египет ыччатын представителлэрэ биһиэхэ кэлиэхтэрэ. Маны кытта биир кэмҥэ ССРС уонна Финдляндия ыччаттарын доҕордоһууларын нэдиэлэтэ ыытыллыа.

К. СТАРОСТИН.

Түөрт уон сыл анараа өттүгэр—1918 сыллаахха ыам ыйын 28 күнүгэр Народнай Комиссардар Советтарын эдэр Советскай республика пограничнай охранатын тэрийэр туһунан декретыгар В.И. Ленин илии баттаабыта. Ол кэмтэн ыла хас сылын аайы пограничник Күнэ бырааһынньыктанар. Муоранан, тыаларынан, хайаларынан—тыһыынчанан километрынан тайаан сытар Советскай Союз Государственнай кыраныыссатын күөх фуражкалаах буойуннар социалистическай Ийэ дойдубут быысаһар сирдэрин кыраҕытык харабыллыыллар.

Снимокка: старшина Николай Руднев, рядовой Петр Усатых уонна ефрейтор Леонид Рудскай кыраныыссаны харабыллыыр учаастакка. Николай Васильевич Руднев судууспалаабыта уонча сыл буолла. Сатабыллаах буойун уонна ниитээччи застава бастыҥнар кэккэлэригэр тахсарын иһин үгүс сыратын биэрбитэ.

★

Өйүүн Советскай Союз икки төгүллээх Геройа, советскай государственнай деятель, Украинаҕа гражданскай сэрии уонна Аҕа дойду Улуу сэриитин сылларыгар партизанскай хамсааһыны тэрийээччилэртэн биирдэстэрэ Сидор Артемович КОВПАК төрөөбүтэ (1887с.) 80 сааһын туолар.

Снимокка: С. А. Ковпак 1943 сыллаахха партизанскай соединение базатыгар.

ССТА фотохрониката.

ХАҺААЙЫСТЫБАННАЙ АХСААН—РЕНТАБЕЛЬНОСТЬ ТӨРҮТЭ

Экономика боппуруоһа

Кэнники икки сылларга дойду совхозтара лаппа бөҕөргөөтүлэр. Итиниэхэ бородууксуйа сорох көрүҥнэригэр государствоҕа туттарар сыаналары әбии, капитал угуутун улаатыннарыы, техническэй өттүнэн сәбиләәһини күүһүрдүү о. д а. дьаһаллар көмөлөстүлэр. Бу—ССКП КК кулун тутардааҕы (1965 с.) Пленума ырытан оҥорбут экономическай дьаһалларын олоххо киллэрии түмүгэ.

Билләрин курдук бэрт соторутаагыта диэри совхозтар бэйәләрин кыахтарынан производственнай, культурнай-бытовой тутуулары ыытар, үгүс уонна уустук техниканы атыылаһар, экономическай көҕүлээһини фондаларын тэринэр кыахтара суоҕа. Итиниэхэ барытыгар государстволаах үп бэриллэрэ. Оттон билигин совхозтар бөҕөргөөбүттэрин кэнниттэн киниләри толору хаһаайыстыбаннай ахсаанҥа киллэрии наадата үөскээн тахсыбыта.

Соторутаҕыта ССКП КК уонна ССРС Министрдэрин Совета итинник уураахха дойду совхозтарын толору хаһаайыстыбаннай ахсаанҥа киллэрии дьаһаллара көрүлүннүлэр, соҕотох быйыл 390 хаһаайыстыбаны саҥа бэрээдэккэ киллэрэргэ быһаарылынна. Толору хаһаайыстыбаннай ахсаанҥа киирбит совхозтар хаһаайыстыбаны сайыннарыыларыгар бэйәләрин үптэриҥэн оҥоһуллара көрүллэр. Ол гынан баран ыскэ үп-харчы тиийбэт түбэлтэтигэр госбанк уһун болдьохтоох кредити биэрэр бэрээдэгэ олохтонно. Ити кредит олохтоммут болдьоҕо туоллаҕына төлөнүөхтээх. Хаһаайыстыбаннай ахсаанҥа киллэриллибит совхозтарга государство киниләртэн атыылаһар бородууксуйаларыгар сыананы колхозтарга олохтоммут таһымҥа диэри улаатыннарара олохтонно. Совхозтар хаһаайыстыбаны дьаһаныыга бырааптара кэҥиир, онуоха бастатан былааннаахын тупсарыллыахтаах, үөһэттэн хаачыахтааһын быдан сарбыллар, барыһы киллэрии бэрээдэгэ уларыйар, хаһаайыстыбаҕа әлбэх үп үлэһиттэри материальнай көҕүлээһиҥҥэ, социальнай-культурнай дьаһалларга хаалларыллар.

Совхозтары хаһаайыстыбаннай ахсаанҥа киллэрии әлбэх бөлэмнэнии үлэни әрәйәр. Бу өттүнэн Красноярскай краай опыта улахан көрәхсэбиллээх. Онно хаһаайыстыбалар кадрдарын экономическай өттүнэн үөрэтиигэ улахан болҕомто ууруллар. Ол курдук киниләргэ специалистар, отделение управляющайдара, биригэдьиирдэр аналлаах курстарга производствоны ырыта үөрэннилэр. Онно билигин 40 экономическай советтар, оттон хас хаһаайыстыба ахсын хастыы да экономическай анализ общественнай бюролара тэриллэн үлэлииллэр.

Биһиги совхозпут тэриллиэҕиттэн ыла хас сылын аайы барыстаахтык үлэлиир хаһаайыстыбанан биллэр. Ол әрээри совхоз производствотын үрдүк рентабельноһын ситиһиигэ баар кыахтар ырааҕынан ситэ туһаныллыбат иликтэр. Итини 1966 сылга ахсыныыга буолан ааспыт оройуоннаҕы конференция бигэргэтэн турар: „Совхозпут ааспыт кэккэ сылларга бөҕө туруктаах уонна үрдүк рентабельноһы ситиспит хаһаайыстыба быһыытынан биллибитин кэлэр өттүгэр ис ресурсалары өссө үчүгэйдик туһаныахха, рентабельноһа үрдүүр кыахтааҕын учуоттаан, кини үүнэр дьылтан былааннаахын уонна экономическай көҕүлээһини саҥа систематыгар киирэрэ буоллар өссө үрдүк көрдөрүүлэрдээх буолуохтаах этэ диэн сыаналыырга. Онон үүнэр дьыл устатыгар толору хаһаайыстыбаннай ахсаанҥа киирэргэ әлбэх бэлэмнэнии үлэни ыытарга".

Экономическай конференция ити уурааҕа „Өлөөн" совхозка хайдах олоххо киирэрий? Быһаччы эттэххэ ханнык да бэлэмнэнии үлэ ыытыллыбат диэн этэргэ тиийиллэр. Совхоз директора Посельскай Л.И., кылаабынай экономист Ефремов Я. К. толору хаһаайыстыбаннай ахсаанҥа киириигэ бэлэмнэнии үлэни баччаанҥа диэри саҕалыы иликтэр. Экономическай анализ бюрота үлэлээбэт, сыл түмүктэммитэ 5 ый буолла да ааспыт дьыл түмүктэрэ ырытылла илик, отделениеларга эмиэ итинник, рабочайдар ортолоругар үлэни ахтыбакка туран оннооҕор салайар кадрдар ортолоругар маассабай экономическай үөрэх тэриллибэт. Совхозка экономическай үлэ туругун уонна кинини тупсарар дьаһаллар тустарынан ССКП райкомун бюротун уурааҕа совхоз салайааччыларынан салалтаҕа уонна толоруруга ылылла илик. Оннооҕор ССКП КК уонна ССРС Министрдэрин Советын совхозтары толору хаһаайыстыбаннай ахсаанҥа киллэрэр туһунан уураахтара совхоз киин аппараатыгар да, отделениеларыгар да дьүүлэммэтэ. Бу улахан ууруах политическай суолтатын, экономическай өттүнэн хаһаайыстыбаҕа үрдүк рентабельноһы ситиһиигэ төрүт буолар оруолун маассаҕа өйдөтүү тэриллибэтэ. Совхоз бухгалтерията син биир уруккулуу үлэлии олорор, кини дьиҥиҥэн производство ороскуотун биирдии отделениеларынан тус-туһунан ааҕыахтаах, бородууксуйа себестоимаһын отделениелэрынан таһаарыахтаах этэ. Ити оҥоһуллубат уонна оннук оҥорорго ким да толкуйдаабат даҕаны.

ССКП райкома коммунист Посельскай Л.И.-тан тахсыбыт ууруахтар туолуулара хаһан ирдиирий диэн ыйытарга тиийиллэр. Хаһаайыстыбаннай ахсаан—бу совхоз производствотын сайдыытын модун төһүүтэ, әркээйилээх суола. Бу суолу тутуһарга партия, правительство политикалара туһуланар. Совхоз дирекцията, кини специалистара ону олоххо киллэрэр ытык әбээһинэстэрэ.

Н. ИГНАТЬЕВ,
Саха АССР Государственнай статистикатын инспектуратын оройуоннаҕы инспектора.

ДАГЕСТАН

Дагестанскай АССР. Каспийга сааскы балыктааһын саҕана. Балыгы бултуур сүүһүнэн сейнердэр уонна биригээдэлэр балык бултааһыныгар таҕыстылар. Турали-5 балыгы бултуур биригээдэ сураҕырбыт каспийскай сельди үгүһү балыктаата. Киниләр сыл аҥарынааҕы былааннарын хайыы-үйэҕэ толордулар.

Снимокка: Турали-5 биригээдэ балыксытара мунҥаларын таһааран әрэллэр.

ССТА фотохрониката.

МОНГОЛИЯ

Монгольскай Народнай Республикаҕа овцеводство сүөһү иитиитин саамай продуктивнай салаата. Овцеводство государстволаах бэриллэр уопсай дохуот 40 бырыһыанын хааччыйар.

Снимокка: Доон-Нур хайа мэччирэҥэ (Хубсугульскай аймак).

ССТА фотохрониката.

ГФР. Сүҥкэн улахан Рура-Эссене промышленнай киинҥэ үлэтэ суохтар демонстрациялара. Киниләр Арҕаа Германияҕа үлэтэ суох буолууну утаран боннскай правительствоны бырачыастыыр лозуннары, транспараннары илдьэ иһэллэр.

АДН—ССТА фотолара.

Саха сирин саҥа баайа

Саха сирэ бастар барамат баайдаах. Алмаас аан дойду үрдүнэн биллэр. Манна ССРС-ка бөдөҥ таас чох кыһыл көмүс, тимир рудата, хорҕолдьун, мрамор уонна сланецтар саппаастара бааллар. Билигин айылҕа гаһын сүүнэ саппааһа баара билиннэ.

Советскай газовай промышленноска кэнники сылларга Хотугу Кавказ, Поволжье, Арҕаа Украина, Орто Азия биллэр оройуоннарыгар газ бөдөҥ саппаастара үөскээн сыталларынан әрэ буолбакка, кылаабынайа газтаах саҥа бэдөҥ оройуоннары булуу буолар. Киниләртэн Саха АССР Илин Сибиирдээҕи платформатыгар, Бүлүү өрүһэ Ленаҕа түһэр сиригэр баар Лена—Бүлүү оройуона оһуобай миэстэни ылар.

Саха сиригэр неби уонна гаһы көрдөөһүн 40 сыл анараа өттүгэр саҕаламмыта. Оройуон геологическай дьапталҕата газ улахаҥнык мустарыгар соруйан оҥорбут курдук. Оттон Бүлүү төрдүнээҕи газ үөскээбит сирэ 1955 сыллаахха булуллубута. Ол кэмтэн ыла хас биирдии саҥа сири үүттээһин газ күүстээх фонтаннарын биэртэлээбитэ. 1959—1960 сыллаахха Собо хайа, 1962 сыллаахха Бадараннаах, онтон эһиилигэр Ньидьилитээҕи уонна Орто Бүлүүтээҕи газтар булуллубуттара.

Киниләртэн биирдэстэрэ даҕаны толору разведкалана илик, олҥуһун, саппаастарын чуолкай сыыппарэларын этэргэ өссө әрдэ. Дойдуга ордук бэдөҥ газтаах сирдэртэн биирдэстэриниэн Бүлүү төрдө биллэр уонна баайа сүүһүнэн милиард кубометрынан сыаналаналар. Билигин киниини туһаныыга бэлэмнэнилэр.

Орто Бүлүү гаһа әмиэ итинник улахан. Манна газ саппаастара 200—500 милиард кубометрга диэри сыаналаналар.

Геологическай быһыыларга барыта промышленнай газтаах 11 араҥа көһүннэ, ол 11 араас сирдэргэ арыллыбыт газка тэҥнэһэр. Орто Бүлүү гаһа барыта 35х23 километрынан тайаан сытар. Сорох дьөлө үүттээһинтэн сууккаҕа 2,5—5 мөлүйүөн кубометр газ тахсар. Атын сирдэргэ газ саппаастара әмиэ уонунан миллиард кубическай метрынан сыаналаналар.

1965—1966 сылларга разведкалыыр дириҥ үүттээһин өссө 2 сиргэ—Толоонно уонна Мастааххаҥа—саҕаламмыта.

(Салгыыта бэчээттэниэ).

Редактор оннугар
Н. А. ВИНОКУРОВ.

РЕДАКЦИЯ ААДЫРЫҺА: Саха АССР, Өлөөн бэлуоһа, Октябрьскай уулусса 16 №-рэ. Телефон—51

Өлөөн оройуонунаҕы типография. Тахсар ахсыана 479. Сакаалын №-рэ 42

Оболор, эһиэхэ кэм=эрэл!